

АНАЛІЗ МІЖРЕГІОНАЛЬНОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ В УКРАЇНІ В РАМКАХ «НОВОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ»

© 2015 КРИВОРУЧКО М. Ю.

УДК 332.055

Криворучко М. Ю. Аналіз міжрегіональної диференціації соціально-економічного розвитку в Україні в рамках «Нової економічної географії»

Стаття присвячена дослідженню міжрегіональної диференціації соціально-економічного розвитку в Україні. Методологічну основу дослідження склали теорія «ядро – периферія», у рамках якої проаналізовано вплив розміру промислового ринку та міграції на рівень доходів населення в розрізі регіонів України. Результати дослідження вказують на підтвердження положення «Нової економічної географії» щодо позитивного зв'язку між зазначеними вище факторами, що дозволяє зробити висновок про присутність міжрегіональної дивергенції соціально-економічного розвитку в Україні. Разом з тим, результати емпіричного аналізу не можна вважати остаточними, вони покликані актуалізувати подальші дослідження міжрегіональної диференціації соціально-економічного розвитку в нашій державі. Неоднозначність сприйняття науковим середовищем «Нової економічної географії» визначає необхідність подальшого аналізу міжрегіональної диференціації в Україні, який може бути спрямований на дослідження впливу агломераційного ефекту на рівень доходу населення, цін і зайнятості в регіональному розрізі, а також дослідження факторів концентрації доходів населення в столиці України.

Ключові слова: нова економічна географія, теорія «ядро – периферія», міжрегіональна дивергенція, обсяг промислового ринку, міграція, рівень доходу населення.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Формул.:** 2. **Бібл.:** 17.

Криворучко Михайло Юрійович – аспірант, кафедра міжнародної економіки, Черкаський державний технологічний університет (бул. Шевченка, 460, Черкаси, 18006, Україна)

E-mail: misha2005@ua.fm

УДК 332.055

Криворучко М. Ю. Анализ межрегиональной дифференциации социально-экономического развития в Украине в рамках «Новой экономической географии»

Статья посвящена исследованию межрегиональной дифференциации социально-экономического развития в Украине. Методологическую основу исследования составила теория «ядро – периферия», в рамках которой проанализировано влияние размера промышленного рынка и миграции на уровень доходов населения в разрезе регионов Украины. Результаты исследования указывают на подтверждение тезиса «Новой экономической географии» относительно позитивной связи между обозначенными выше факторами, что позволяет сделать вывод о присутствии межрегиональной дивергенции социально-экономического развития в Украине. Вместе с тем, результаты эмпирического анализа нельзя считать окончательными, они призваны актуализировать дальнейшие исследования межрегиональной дифференциации социально-экономического развития в нашей стране. Неоднозначность восприятия научной средой «Новой экономической географии» определяет необходимость дальнейшего анализа межрегиональной дифференциации в Украине, который может быть направлен на исследование влияния агломерационного эффекта на уровень доходов населения, цен и занятости в региональном разрезе, а также исследование факторов концентрации доходов населения в столице Украины.

Ключевые слова: новая экономическая география, теория «ядро – периферия», межрегиональная дивергенция, объем промышленного рынка, миграция, уровень доходов населения.

Рис.: 2. **Табл.:** 2. **Формул.:** 2. **Библ.:** 17.

Криворучко Михаил Юрьевич – аспирант, кафедра международной экономики, Черкасский государственный технологический университет (бул. Шевченко, 460, Черкассы, 18006, Украина)

E-mail: misha2005@ua.fm

UDC 332.055

Kryvoruchko M. Yu. Analysis of the Interregional Differentiation in the Socio-Economic Development in Ukraine in Terms of the «New Economic Geography»

The article is aimed at studying the interregional differentiation in the socio-economic development in Ukraine. As the methodological basis of the research served the theory of «core – periphery», in the framework of which influence of size of both the industrial market and migration on the income level of the population by regions of Ukraine has been analyzed. Results of the study suggest to substantiate the thesis of the «New economic geography» as to positive relationship between the factors set out above, thus proving the presence of regional divergence of socio-economic development in Ukraine. However, results of the empirical analysis cannot be considered definitive, they are intended to actualize the further studies of interregional differentiation in socio-economic development in our country. Diversity of perception of the «New economic geography» within the scientific field determines the need for further analysis of interregional differentiation in Ukraine that can be directed to the study of the influence of agglomeration effect at the level of income level of the population, prices, and employment in the regional context, as well as the study on concentration of incomes of the population in the capital of Ukraine.

Key words: New economic geography, theory of «core – periphery», interregional divergence, volume of the industrial market, migration, income level of the population.

Pic.: 2. **Tabl.:** 2. **Formulae:** 2. **Bibl.:** 17.

Kryvoruchko Mykhailo Yu. – Postgraduate Student, Department of International Economics, Cherkasy State Technological University (bul. Shevchenko, 460, Cherkasy, 18006, Ukraine)

E-mail: misha2005@ua.fm

Нова економічна географія є одним із сучасних теоретико-методологічних підходів до аналізу міжрегіональної диференціації. Її фундаментальною основою є теорія «ядро – периферія», що описує процес перетворення міжрегіональної структури національної економіки в промисловий центр («ядро») та сільськогосподарський додаток («периферія»). Значний рівень міжрегіональної диференціації в Україні ви-

значає актуальність дослідження регіональної динаміки соціально-економічного розвитку в нашій державі в рамках «Нової економічної географії».

Автором «Нової економічної географії» вважається американський вчений П. Кругман, ряд праць якого присвячено дослідженню теорії «ядро – периферія» [9 – 11, 13]. Її вихідні положення, теоретико-математичний апарат і висновки стали предметом широкої наукової

дискусії серед фахівців у галузі регіоналістики, економічного зростання та економічної географії, що стимулювало емпіричну перевірку гіпотез і положень «Нової економічної географії» [2, 4, 5, 7, 8, 17].

Більшість праць у рамках теорії «ядро – периферія» присвячені дослідженню міжрегіональної динаміки в США та країнах Західної Європи. Проблематика міжрегіональної диференціації соціально-економічного розвитку в Україні в рамках концепції «ядро – периферія» не знайшла достатнього висвітлення в економічній літературі, а саме – положення «Нової економічної географії» щодо позитивного впливу на рівень заробітної плати (доходу) розміру регіонального промислового ринку та міграції населення.

Метою статті є аналіз впливу розміру промислового ринку та міграції на рівень доходів населення на регіональному рівні в Україні, що визначає виконання таких завдань:

- ✦ підбір показників;
- ✦ формування аналітичної моделі;
- ✦ здійснення емпіричного аналізу та оцінка його результатів.

Основою «Нової економічної географії» є концепція регіонального розвитку «ядро – периферія», відповідно до якої виробництво концентрується в окремих регіонах (регіоні), перетворюючи інші регіони на периферію з постачання сільськогосподарської продукції. Важливим фактором, що визначає виробничу спеціалізацію регіону («ядро»), є наявність великого внутрішнього ринку (т. зв. «ефект домашнього ринку»): великий попит на промислову продукцію в регіоні створює передумови для формування значного за обсягом ринку, що має наслідком зростання рівня реальної зарплати в даному регіоні. Іншим важливим фактором, що сприяє процесу дивергенції, є скорочення транспортних витрат внаслідок індустріалізації та розвитку виробничої інфраструктури [11, 12].

Базове положення моделі П. Кругмана ґрунтується на аналізі поведінки функції співвідношення реальної заробітної плати регіону 1 і регіону 2 (W_1 / W_2) відповід-

но до зміни пропозиції робочої сили в регіоні 1 з урахуванням рівня транспортних витрат (рис. 1).

Модель знаходиться в стані рівноваги при $W_1 = W_2$ і $f = 0,5$, коли пропозиція робочої сили і рівень реальної заробітної плати однакові в двох регіонах. У випадку міграції робітників до регіону 1 функція W_1 / W_2 може мати висхідний (низькі транспортні витрати) або низхідний (високі транспортні витрати) характер. Зростання значення W_1 / W_2 свідчить про низькі транспортні витрати, міграція робітників до регіону 1 має наслідком зростання реальної заробітної плати в ньому, що приводить до міжрегіональної дивергенції. Якщо транспортні витрати високі, міграція робітників до регіону 1 призведе до скорочення рівня заробітної плати в ньому, що, у свою чергу, змусить робітників мігрувати з даного регіону, таким чином підтримуючи рівновагу моделі та створюючи передумови для міжрегіональної конвергенції.

У межах даного дослідження необхідно проаналізувати два ключові аспекти теорії «ядро – периферія», а саме: як впливає розмір промислового ринку і міграція населення на рівень доходу населення України в розрізі її регіонів. Результативною ознакою обрано не заробітну плату, а наявний дохід, тому що останній надає більш комплексну соціально-економічну характеристику рівня життя населення. Розмір промислового ринку може бути виражений за допомогою показника обсягу реалізованої промислової продукції на одну особу, а міграція населення – за допомогою показника міграційного приросту. Позитивний характер впливу аналізованих факторів свідчатиме про міжрегіональну дивергенцію, негативний – про конвергенцію.

У ролі методичної основи дослідження виступає лінійний регресійний аналіз, який набуває такої форми:

$$\log(y) = a_0 + a_1 \log(x_1) + \varepsilon; \quad (1)$$

$$\log(y) = a_0 + a_1 x_2 + \varepsilon, \quad (2)$$

де y – реальний наявний дохід на одну особу; x_1, x_2 – обсяг реалізованої промислової продукції на одну особу та міграційний приріст населення відповідно; a_0, a_1 – параметри; ε – середня похибка апроксимації.

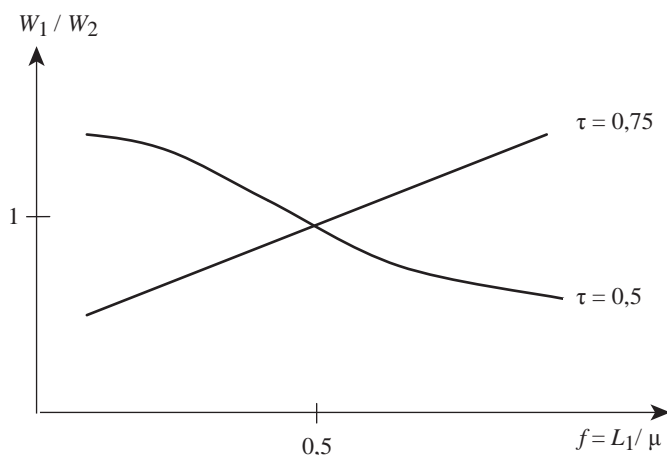

Рис. 1. Залежність співвідношення реальної заробітної плати від співвідношення робочої сили в регіоні 1 і регіоні 2

Примітки: L_1 – пропозиція робітників в регіоні 1, μ – загальна пропозиція робітників, τ – обернений показник до коефіцієнта транспортних витрат [11, с. 493].

Дані регіональної статистики, що публікуються Держкомстатом, дозволяють охопити період 2005–2013 рр. Для кількості щорічних спостережень $n = 27$ (24 області, АР Крим, міста Київ і Севастополь), ступенів свободи $\kappa_1 = 1$, $\kappa_2 = 25$ і довірчого рівня $\alpha = 0,05$ критичними значеннями коефіцієнтів регресії необхідно вважати: $t = 2,06$; $r = 0,5$; $d = 0,151$; $F = 4,24$; $\varepsilon = 15\%$.

Аналіз даних вказує на підтвердження положення теорії «ядро – периферія» щодо позитивної залежності рівня доходу від розміру промислового ринку і міграції

населення (табл. 1, табл. 2). Це свідчить про наявність міжрегіональної дивергенції соціально-економічного розвитку в Україні в період 2005 – 2013 рр.

Варто зазначити, що розмір промислового ринку справляє сильніший вплив на дохід населення, ніж міграція. Про це свідчить значення коефіцієнта кореляції та детермінації. Разом з тим, значення критеріїв Фішера, Стюдента, а також середньої похибки апроксимації вказують на значущість кореляційного зв'язку, а також адекватність та високу точність обох моделей.

Таблиця 1

Коефіцієнти регресійної моделі (1)

Рік / Показник	a_0, a_1	r	d	F	t	ε
2013	$a_0 = 0,5001$ $a_1 = 0,1824$	0,809	0,655	47,5	$t_0 = 62,5$ $t_{a1} = 6,7$	3,5%
2012	$a_0 = 1,0633$ $a_1 = 0,2342$	0,808	0,653	47,05	$t_0 = 100,5$ $t_{a1} = 6,78$	2,3%
2011	$a_0 = 1,0094$ $a_1 = 0,2166$	0,806	0,65	46,4	$t_0 = 103$ $t_{a1} = 6,71$	2,2%
2010	$a_0 = 0,9286$ $a_1 = 0,2268$	0,816	0,67	50,8	$t_0 = 87,8$ $t_{a1} = 6,56$	2,4%
2009	$a_0 = 0,7889$ $a_1 = 0,2654$	0,877	0,769	83,2	$t_0 = 88,2$ $t_{a1} = 8,34$	2,3%
2008	$a_0 = 0,7867$ $a_1 = 0,2109$	0,812	0,659	48,3	$t_0 = 88,0$ $t_{a1} = 7,0$	2,7%
2007	$a_0 = 0,7090$ $a_1 = 0,2041$	0,823	0,677	52,4	$t_0 = 70,9$ $t_{a1} = 6,02$	3,1%
2006	$a_0 = 0,6687$ $a_1 = 0,1737$	0,767	0,588	35,7	$t_0 = 66,9$ $t_{a1} = 5,27$	2,9%
2005	$a_0 = 0,5980$ $a_1 = 0,1729$	0,792	0,627	24,03	$t_0 = 74,8$ $t_{a1} = 6,56$	3,5%

Джерело: розраховано автором.

Таблиця 2

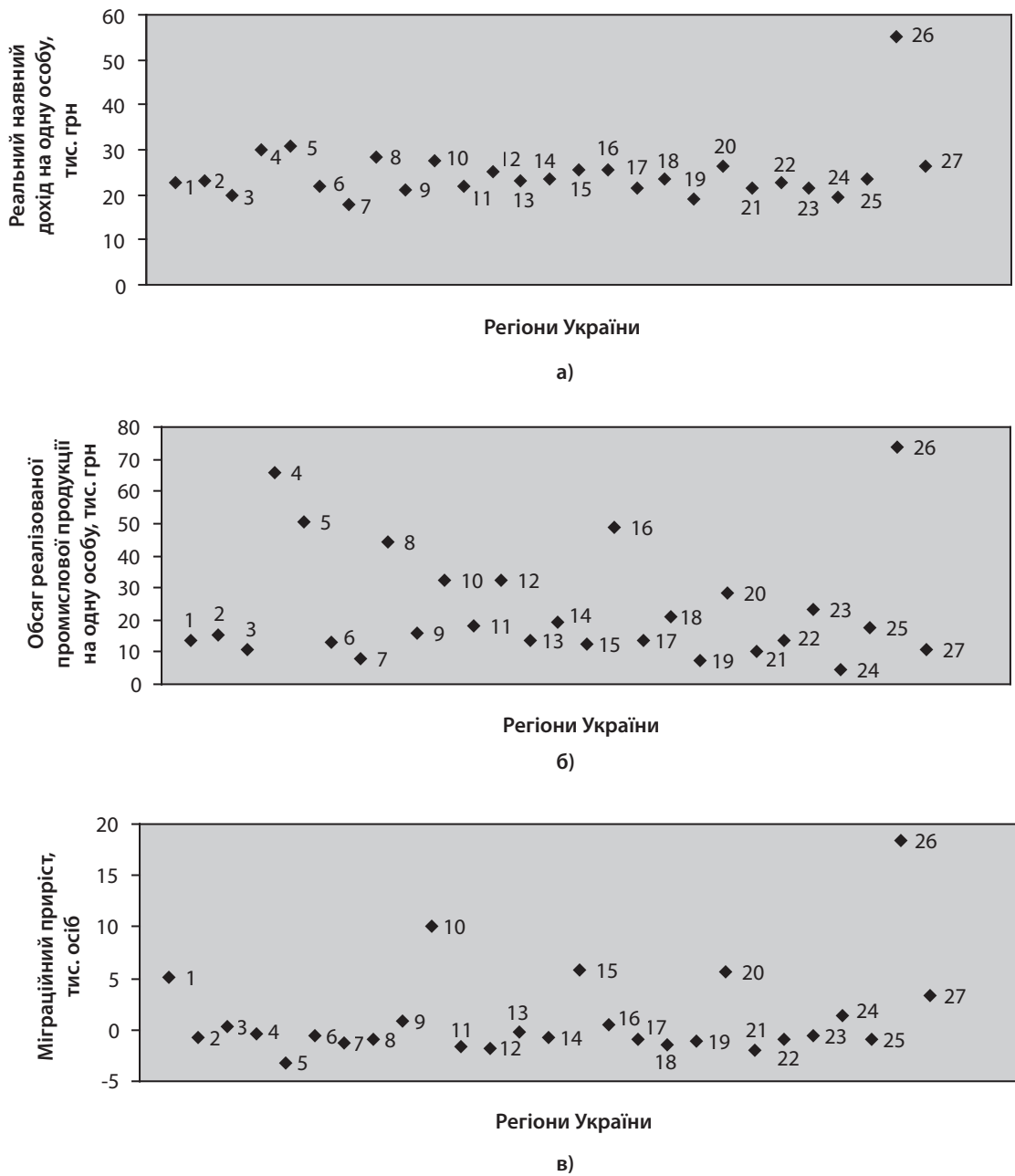
Коефіцієнти регресійної моделі (2)

Рік / Показник	a_0, a_1	r	d	F	t	ε
2013	$a_0 = 1,3668$ $a_1 = 0,0137$	0,677	0,458	21,1	$t_0 = 98,6$ $t_{a1} = 4,42$	3,7%
2012	$a_0 = 1,3363$ $a_1 = 0,0108$	0,714	0,51	26,02	$t_0 = 105,6$ $t_{a1} = 5,01$	3,6%
2011	$a_0 = 1,2689$ $a_1 = 0,0162$	0,565	0,319	11,71	$t_0 = 91,6$ $t_{a1} = 3,34$	4,04%
2010	$a_0 = 1,1765$ $a_1 = 0,0213$	0,653	0,426	18,6	$t_0 = 88,7$ $t_{a1} = 4,19$	4,1%
2009	$a_0 = 1,0594$ $a_1 = 0,0155$	0,622	0,387	15,8	$t_0 = 76,4$ $t_{a1} = 3,8$	5,0%
2008	$a_0 = 1,0094$ $a_1 = 0,0103$	0,677	0,458	21,1	$t_0 = 84,1$ $t_{a1} = 4,32$	4,4%
2007	$a_0 = 0,9025$ $a_1 = 0,008$	0,612	0,375	15,0	$t_0 = 75,2$ $t_{a1} = 3,73$	5,1%
2006	$a_0 = 0,8121$ $a_1 = 0,0091$	0,765	0,585	35,2	$t_0 = 81,2$ $t_{a1} = 5,24$	4,4%
2005	$a_0 = 0,7305$ $a_1 = 0,0079$	0,763	0,59	36,0	$t_0 = 73,05$ $t_{a1} = 5,08$	4,8%

Джерело: розраховано автором.

Присутність дивергентних тенденцій в соціально-економічному розвитку регіонів України підтверджується також аналізом міжрегіональної динаміки значень показників, використаних у даному дослідженні (рис. 2). Аналіз діаграм дозволяє зробити висновок про значну регіональну диференціацію в рівні наявного доходу, обсязі реалізованої продукції та міграційному прирості. Необхідно зазначити, що м. Київ демонструє чітку тенденцію до перетворення в «ядро», залишаючи більшість регіонів у категорії «периферії».

Окремої уваги заслугоує висловлення застережень щодо досліджень у рамках «Нової економічної географії». Ряд науковців висловлює сумнів щодо можливості достовірної емпіричної перевірки положень теорії «ядро – периферія» [3, 6, 14 – 16]. Цим пояснюється відсутність єдиного підходу до кількісних досліджень, а також відсутність достовірного емпіричного підтвердження головних тез «Нової економічної географії». Теорія «ядро – периферія» була використана як методологічна основа даного дослідження з метою виявлення загальної

Умовні позначення: 1 – АР Крим, 2 – Вінницька, 3 – Волинська, 4 – Дніпропетровська, 5 – Донецька, 6 – Житомирська, 7 – Закарпатська, 8 – Запорізька, 9 – Івано-Франківська, 10 – Київська, 11 – Кіровоградська, 12 – Луганська, 13 – Львівська, 14 – Миколаївська, 15 – Одеська, 16 – Полтавська, 17 – Рівненська, 18 – Сумська, 19 – Тернопільська, 20 – Харківська, 21 – Херсонська, 22 – Хмельницька, 23 – Черкаська, 24 – Чернівецька, 25 – Чернігівська, 26 – м. Київ, 27 – м. Севастополь

Рис. 2. Реальний наявний дохід (а), обсяг реалізованої продукції на одну особу (б) і міграційний приріст (в) в Україні, 2013 р. [1]

тенденції в міжрегіональному розвитку в Україні. Результати емпіричного аналізу не можна вважати остаточними, вони покликані актуалізувати подальші дослідження міжрегіональної диференціації соціально-економічного розвитку в нашій державі.

Варто зазначити, що наявність сильного кореляційного зв'язку між доходом і міграцією може вказувати на зворотний характер зв'язку між ними, а саме: не міграційний приріст визначає зростання доходу, а навпаки, населення мігрує в напрямку зростання доходу, тобто, джерелом дивергенції є фактори, які сприяють концентрації доходу саме в м. Київ. Аналогічний висновок можна зробити щодо впливу розміру промислового ринку на рівень доходів населення на регіональному рівні: концентрація доходу в промислових центрах може мати наслідком збільшення розміру промислового ринку внаслідок зростання частки доходу, що витрачається на купівлю продукції промислового виробництва, створюючи таким чином «коло причинності» дохід – розмір ринку – дохід. Висвітлення даного питання потребує окремого дослідження, особливо аналіз факторів концентрації доходу населення в м. Київ. У цьому контексті «Нова економічна географія» може відіграти важливу методологічну роль, адже теорія П. Кругмана чітко розмежує природні фактори регіонального розвитку (причини «першої природи») та фактори, що безпосередньо залежать від діяльності людини (причини «другої природи») [12].

ВИСНОВКИ

Результати даного дослідження вказують на наявність значного позитивного зв'язку на регіональному рівні між наявним доходом населення, з одного боку, і розміром промислового ринку та міграцією, з іншого. Це підтверджує актуальність аналізованих положень теорії «ядро – периферія» для міжрегіональних відносин в Україні. Неоднозначність сприйняття науковцями «Нової економічної географії» визначає необхідність подальшого аналізу міжрегіональної диференціації в Україні, який може бути спрямований на дослідження впливу агломераційного ефекту на рівень доходу населення, цін і зайнятості в регіональному розрізі.

Предметом окремого дослідження може стати аналіз джерел концентрації доходу населення в м. Київ з точки зору розподілу факторів регіонального розвитку на причини «першої та другої природи». Виявлення джерел концентрації стане теоретико-методологічним підґрунтям для розроблення чіткої та ефективної програми скорочення значного рівня міжрегіональної диференціації в Україні. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua
2. Bode, E. (2010). Testing Nonlinear New Economic Geography Models / E. Bode, J. Mutl. – Institute for Advanced Studies, Economics Series 253.
3. Bosker, M. (2010). Adding Geography to the New Economic Geography: Bridging the Gap Between Theory and Empir-

ics / M. Bosker, S. Brakman, H. Garretsen, M. Schramm // Journal of Economic Geography, # 61, pp. 793 – 823.

4. Brakman, S. (2006). Putting New Economic Geography to the Test: Free-Ness of Trade and Agglomeration in the EU Regions / S. Brakman, H. Garretsen, M. Schramm // Regional Science and Urban Economics, # 36, pp. 613 – 635.

5. Fallah, B. N. (2011). New Economic geography and US Metropolitan Wage Inequality / B. N. Fallah, M. D. Portridge, M. R. Olfert // Journal of Economic Geography, # 11, pp. 865 – 895.

6. Garretsen, H. (2010). Rethinking (New) Economic Geography Models: Taking Geography and History More Seriously / H. Garretsen, R. Martin // Spatial Economic Analysis, # 5, pp. 127 – 160.

7. Handbury, J. (2011). Is New Economic Geography Right? Evidence from Price Data / J. Handbury, D. E. Weinstein // NBER Working Paper, № 17067.

8. Hering, L. (2009). The Impact of Economic Geography on Wages: Disentangling the Channels of Influence / L. Hering, S. Poncet // China Economic Review. – # 20(1), pp. 1 – 14.

9. Krugman, P. (1979). Increasing Returns, Monopolistic Competition, and International Trade / P. Krugman // Journal of International Economics, # 9, pp. 469 – 479.

10. Krugman, P. (1980). Scale Economies, Product Differentiation, and the Pattern of Trade / P. Krugman // American Economic Review, # 70(5), pp. 950 – 959.

11. Krugman, P. (1991). Increasing Returns and Economic Geography / P. Krugman // Journal of Political Economy, # 99(3), pp. 483 – 499.

12. Krugman, P. (1991). First Nature, Second nature, and Metropolitan Location / P. Krugman // NBER Working Paper, № 3740.

13. Krugman, P. (1998). Space: The Final Frontier / P. Krugman // Journal of Economic Perspectives, # 12(2), pp. 161 – 174.

14. Robert-Nicoud, F. (2005). The Structure of Simple 'New Economic Geography' Models (or, on Identical Twins) / F. Robert-Nicoud // Journal of Economic Geography, # 5, pp. 201 – 234.

15. Sheppard, E. (2001). How 'Economists' Think: About Geography, For Example / E. Sheppard // Journal of Economic Geography, # 1, pp. 131 – 136.

16. Sunley, P. (2001). What's behind the Models? A Review of the Spatial Economy / P. Sunley // Journal of Economic Geography, # 1, pp. 136 – 139.

17. Tabuchi, T. (2012). Does New Economic Geography Faithfully Describe Reality? / T. Tabuchi // RIETI Discussion Paper Series 12-E-071.

Науковий керівник – Петкова Л. О., доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри міжнародної економіки Черкаського державного технологічного університету

REFERENCES

Bode, E., and Mutl, J. "Testing Nonlinear New Economic Geography Models". *Institute for Advanced Studies, Economics Series*, no. 253 (2010).

Bosker, M. et al. "Adding Geography to the New Economic Geography: Bridging the Gap Between Theory and Empirics". *Journal of Economic Geography*, no. 61 (2010): 793-823.

Brakman, S., Garretsen, H., and Schramm, M. "Putting New Economic Geography to the Test: Free-Ness of Trade and Agglomeration in the EU Regions". *Regional Science and Urban Economics*, no. 36 (2006): 613-635.

Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. www.ukrstat.gov.ua
Fallah, B. N., Portridge, M. D., and Olfert, M. R. "New Economic geography and US Metropolitan Wage Inequality". *Journal of Economic Geography* (2011): 865-895.

Garretsen, H., and Martin, R. "Rethinking (New) Economic Geography Models: Taking Geography and History More Seriously". *Spatial Economic Analysis*, no. 5 (2010): 127-160.

Handbury, J., and Weinstein, D. E. "Is New Economic Geography Right? Evidence from Price Data". *NBER Working Paper*, no. 17067 (2011).

Hering, L., and Poncet, S. "The Impact of Economic Geography on Wages: Disentangling the Channels of Influence". *China Economic Review*, no. 20 (1) (2009): 1-14.

Krugman, P. "Increasing Returns, Monopolistic Competition, and International Trade". *Journal of International Economics*, no. 9 (1979): 469-479.

Krugman, P. "Scale Economies, Product Differentiation, and the Pattern of Trade". *American Economic Review*, no. 70 (5) (1980): 950-959.

Krugman, P. "Increasing Returns and Economic Geography". *Journal of Political Economy*, no. 99 (3) (1991): 483-499.

Krugman, P. "First Nature, Second nature, and Metropolitan Location". *NBER Working Paper*, no. 3740 (1991).

Krugman, P. "Space: The Final Frontier". *Journal of Economic Perspectives*, no. 12 (2) (1998): 161-174.

Robert-Nicoud, F. "The Structure of Simple 'New Economic Geography' Models (or, on Identical Twins)". *Journal of Economic Geography*, no. 5 (2005): 201-234.

Sheppard, E. "How 'Economists' Think: About Geography, For Example". *Journal of Economic Geography*, no. 1 (2001): 131-136.

Sunley, P. "What's behind the Models? A Review of the Spatial Economy". *Journal of Economic Geography*, no. 1 (2001): 136-139.

Tabuchi, T. "Does New Economic Geography Faithfully Describe Reality?". *RIETI Discussion Paper Series 12-E-071* (2012).

УДК 330(477):330.3(043.2)

АНАЛІЗ ТА ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ПОКАЗНИКІВ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

© 2015 ОЛЕШКО Т. І., МАРУСИЧ О. В., БАТИНЮК Н. О.

УДК 330(477):330.3(043.2)

Олешко Т. І., Марусич О. В., Батинюк Н. О. Аналіз та дослідження структури показників економічного розвитку України

У статті проаналізовано та досліджено структуру показників економічного розвитку України в період політичної та економічної нестабільності. Для визначення інтегральних показників соціально-економічного розвитку застосовано експертно-статистичний підхід, оскільки він є найбільш придатним при аналізі економічного стану країни. У результаті дослідження за допомогою методу експертних оцінок виявлено основні соціально-економічні фактори, які здійснюють найбільший вплив на економіку країни в цілому. Проаналізовано структурні зміни основних показників економічного розвитку України та побудовано матрицю взаємовпливу факторів, на основі якої було з'ясовано ступінь взаємодії показників між собою та оцінено активність факторів в економічній системі. Перспективи подальших досліджень полягають у проведенні достовірного аналізу, розробці адекватної моделі та здійсненні прогнозу економічного розвитку країни.

Ключові слова: економічний розвиток, соціально-економічні показники, метод експертних оцінок, факторний аналіз.

Табл.: 1. **Формул.:** 1. **Бібл.:** 9.

Олешко Тамара Іванівна – доктор технічних наук, професор, завідувачка кафедри економічної кібернетики, Національний авіаційний університет (пр. Космонавта Комарова, 1, Київ, 03058, Україна)

E-mail: ti_oleshko@ukr.net

Марусич Оксана Володимирівна – асистент, кафедра економічної кібернетики, Національний авіаційний університет (пр. Космонавта Комарова, 1, Київ, 03058, Україна)

Батинюк Надія Олександрівна – магістрант, Національний авіаційний університет (пр. Космонавта Комарова, 1, Київ, 03058, Україна)

УДК 330(477):330.3(043.2)

Олешко Т. И., Марусич О. В., Батынюк Н. А. Анализ и исследование структуры показателей экономического развития Украины

В статье проанализирована и исследована структура показателей экономического развития Украины в период политической и экономической нестабильности. Для определения интегральных показателей социально-экономического развития применен экспертно-статистический подход, так как он является наиболее пригодным при анализе экономического состояния страны. В результате исследования с помощью метода экспертных оценок выявлены основные социально-экономические факторы, оказывающие наибольшее влияние на экономику страны в целом. Проанализированы структурные изменения основных показателей экономического развития Украины и построена матрица взаимовлияния факторов, на основе которой была выяснена степень взаимодействия показателей между собой и оценена активность факторов в экономической системе. Перспективы дальнейших исследований заключаются в проведении достоверного анализа, разработке адекватной модели и осуществлении прогноза экономического развития страны.

Ключевые слова: экономическое развитие, социально-экономические показатели, метод экспертных оценок, факторный анализ.

Табл.: 1. **Формул.:** 1. **Библ.:** 9.

Олешко Тамара Ивановна – доктор технических наук, профессор, заведующая кафедрой экономической кибернетики, Национальный авиационный университет (пр. Космонавта Комарова, 1, Киев, 03058, Украина)

E-mail: ti_oleshko@ukr.net

Марусич Оксана Владимировна – ассистент, кафедра экономической кибернетики, Национальный авиационный университет (пр. Космонавта Комарова, 1, Киев, 03058, Украина)

Батынюк Надежда Александровна – магистрант, Национальный авиационный университет (пр. Космонавта Комарова, 1, Киев, 03058, Украина)

UDC 330(477):330.3(043.2)

Oleshko T. I., Marusych O. V., Batoryniuk N. A. Analysis and Study of the Structure of Ukraine's Economic Development

In the article the structure of Ukraine's economic development in the period of political and economic instability has been analyzed and investigated. To determine the integral indicators of socio-economic development, expert-statistical approach was used, because it is the most appropriate in analyzing the economic situation of the country. As a result of research using the method of expert estimations, the main socio-economic factors that have the greatest influence on the economy of the country in a whole have been identified. Structural modifications of the main indicators of economic development of Ukraine have been analyzed and the matrix of factors' interaction has been built, on the basis of which the degree of interaction between the indicators is determined and the activity of factors in the economic system is estimated. Prospects of further researches are to conduct an accurate analysis, develop an adequate model and create a forecast for the country's economic development.

Key words: economic development, socio-economic indicators, method of expert estimations, factorial analysis.

Tabl.: 1. **Formulae:** 1. **Bibl.:** 9.

Oleshko Tamara I. – Doctor of Sciences (Engineering), Professor, Head of the Department of Economic Cybernetics, National Aviation University (pr. Kosmonavta Komarova, 1, Kyiv, 03058, Ukraine)

E-mail: ti_oleshko@ukr.net

Marusych Oksana V. – Assistant, Department of Economic Cybernetics, National Aviation University (pr. Kosmonavta Komarova, 1, Kyiv, 03058, Ukraine)

Batoryniuk Nadiia A. – Graduate Student, National Aviation University (pr. Kosmonavta Komarova, 1, Kyiv, 03058, Ukraine)